

vermir.

Havanın nəmliyinin yüksəlməməsi üçün çəlləklərin ağzını qapaqlarla örtmək lazımdır.

Bundan başqa, çəlləklərdəki su suvarma üçün də yarayır, çünki onların temperaturu həmişə yüksək olur.

Pomidorlar özütözlənən bitkidir. Havanın nisbi nəmliyi 70%-dən, temperaturu 35°C-dən yuxarı qalxanda onun çiçəklərində tozlanma getmir. Belə hadisənin iki səbəbi vardır: ya nəm tozcuq tozluqlardan uça bilmir, ya da yüksək temperaturda və işıq çatışmadığından tozcuq həyat qabiliyyətinə malik olmur. İsidilməyən pilyonka örtüklü istixanalarda isə bu mənfi amillərin meyvələrin əmələ gəlməsinə təsiri daha da güclənir. Ona görə də istixanaların, o cümlədən pilyonka örtüklü olanların havasını dəyişdirmək çox vacibdir.

Küləksiz isti havada çiçəkciqlərin tozlanmasına kömək etmək lazımdır. Bu məqsədlə istixanada havanın temperaturunu bir az aşağı salmaq üçün şüşələrinə (pilyonkasına) təbaşir məhlulu çiləyirlər ki, günəş işığı çox düşməsin. Hava quru və isti olan zaman tozcuq çiçəkciqdən asanlıqla yumurtalıqın ağzına töküldüyünə görə bitkilərin bağlandığı ipə yüngülcə toxunmaq, yaxud yuxarıda deyilən yelçəkən düzəltmək lazımdır. Tutqun, yağmurlu havalarda da tozcuq tozlanma qabiliyyətinə malik

olmur. Çiçəkciqlər tökülməsin deyər, onlara adətən 2-3 saatdan bir bor turşusunun zəif məhlulu çilənir.

Hazırda elə bu məqsədlərdən ötrü xüsusi toxum əmələ gətirən stimulyatorlar yaradılmışdır. (Qibbersib, «Buton» və s). Bunlar ən əlverişsiz hava şəraitlərində və tozlayıcı həşəratlar olmadıqda toxumyaratmanı təmin edir. Belə çiləməni axşam quru havada aparırlar.

Açıq havada yetişdirilən pomidorların üstünə çilənmədən sonra yağış yağarsa, onda çiləməni təkrarlamaq lazımdır. Çiləmənin nəticələri artıq bir neçə gündən sonra görünəcəkdir.

Zakir Abiyev,
özəl məsləhətçi

İkinci Kənd Təsərrüfatının İnkişafı və Kreditleşdirilməsi Layihəsi

“Masallı Regional Məsləhət Mərkəzinin fəaliyyəti”

Layihə
Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı
Nazirliyi Yanında Kənd Təsərrüfatı
Kreditləri üzrə Dövlət Agentliyi
tərəfindən maliyyələşdirilir.

İcraçı: Aqro-Məsləhət Qeyri Hökumət Təşkilatı

Ünvan: Bakı, C.Cabbarlı 40.
Tel/faks 498188, 5967018.

“Köser” mətbəəsində çap olunmuşdur. Sayı 5000.

Pomidorda yumurtalıqlar nə üçün tökülür?

Bakı-2010

Pomidor bitkisinin becərilməsində müvəffəqiyyətin şərti ondadır ki, bütün çiçəkciklər və yumurtalıqlar salamat qalsın və salxımlardan tökülməsin.

Bəs bu niyə baş verir?

Birincisi, bu, torpaqda rütübət və qida çatmazlığından, yaxud qönçələmə mərhələsinin başlanğıcında azot dozalarının artıq olmasından baş verir. Cavan bitkiləri birinci yetişmiş meyvə görünəndə peyin, yaşıl ot şirəsi, yaxud azot gübrələrinin məhlulları ilə suvarmaq olmaz.

İkincisi, istixanada pomidor bitkilərindən ötrü tələb olunan temperatur və nəmlik rejimlərinə ciddi riayət etmək lazımdır. İstixanada yetişdirilən pomidor bitkilərinə yüksək, lakin 26-28°C-dən yuxarı olmayan temperatur, alçaq hava nəmliyi və ikitərəfli hava cərəyanı tələb olunur. Bilmək lazımdır ki, pomidor termodövrülük xassəsinə malikdir. Onlar gündüz və gecə temperaturlarının yalnız müəyyən sərhədlərində bar verə bilir. Xüsusən gecə temperaturları çox qorxuludur. Əgər onlar 24°C-dən yuxarı qalxarsa, yaxud 16°C-dən aşağı düşərsə, pomidorlar, ümumiyyətlə, tumurcuqlamır.

15°C-dən aşağı gecə temperaturu tozcuğun yetişməsinə ləngidir, 33 dərəcədən yuxarı temperaturda tozcuq steril olur, yarpaqcıqlar tökülür. Əgər havanın temperaturu bir neçə saat

dalbadal 38-40°C-yə çatırsa, onda yarpaqlar tökülməyə başlayır, bitkilər soluxub məhv olur.

İş ondadır ki, belə qızmada bitki özünün bütün gücünü tənəffüsə verib, sərinləməyə çalışır, qida maddələrinin belə «israfçılıqla» sərfi bitkilərin güclü aclığına səbəb olur.

Tez-tez görmək olur ki, iki qonşu sahələrdə eyni cür istixanalarda, eyni texnoloqiya ilə eyni sortlar yetişdiriləndə onların birində bitkilər məhsulun çoxluğundan sınır, digərində isə heç nə olmur, xüsusən ilk iki salxımda heç bir bar görünmür.

Əsas səbəb isə birdir: birinci istixananın sahibində hər tərəfdən yelçəkən var, ikinci istixananın sahibi isə çiçəkləmə mərhələsində bitkiləri şaxtalardan qorumaqdan ötrü qapıları örtmüşdür. Bu isə çox vaxt pomidorlara şaxtalar, zərərvericilər və xəstəliklərdən daha çox ziyan vurur.

İstixanada havanın nəmliyini azaltmaqdan ötrü yarlarda onun bütün perimetri üzrə hər 2 metrdən bir kifayət ölçülərdə nəfəslik qoyulmalıdır. Belə nəfəsliklər hər 4 metrdən bir istixananın yuxarı hissəsində də olmalıdır. Kondensatın azaldılmasından ötrü isə istixananın daxilindəki şüşələrdə şalbanbaşı divarların yuxarı hissəsində nəfəsliklər düzəldilməli və onlar həmişə açıq saxlanmalıdır. Unutmayın ki, badımcən, bibər və xiyardan fərqli olaraq, pomidor yelçəkəndən qorxmur.

Ventilyasiya zamanı hava axını bitkilərin orta və yuxarı hissələrindən keçirsə, səmərə verir, aşağıdan keçəndə isə istixananın torpağı qurudur. Bu zaman yarpaqların temperaturu tez aşağı düşür və bitkilərin özünü nizamlayan bütün müdafiə vasitələri fəallaşır.

Uzunmüddətli soyuq havadan sonra temperaturun tez qalxdığı zaman meyvələrin əmələ gəlməsindən ötrü ən əlverişsiz vəziyyət yaranır. Yəni yarpaqları su buxarması kəskin artır, soyumuş torpaqda olan köklərin isə belə yükə gücü çatmadığından bitki çiçəkcik və qönçələrini tökür.

Belə ekstremal şəraitdə bitkilərin yarpaqlarına «Epin» məhlulu çilənmə yaxşı olar. Torpağı isə «Sirkon» preparatı (immunomodulyatordur, kökyaradandır, çiçəklənmə induktorudur, güclü funqisid və stres əleyhinə təsirə malik, geniş spektrli preparatdır) ilə işləmək lazımdır. Bu vaxt həmçinin havanın temperaturunu aşağı salmaqdan ötrü istixananın güclü ventilyasiyası xeyirlidir. İstixananın hər iki divarları boyunca iki ədəd 200 litrlik, içi su ilə dolu və qara rənglə rənglənmiş çəlləklər qoyulması vacibdir. Bunlar istilik «akkumlyatoru» və hava temperaturunun «nizamlayıcısı» hesab olunur. Gündüzlər hava onlardan suyu 60, 70°C-yədək isindiriyindən gecələr onlar istixanada havanın temperaturunun kəskin aşağı düşməsinə yol